

BREZİLYA VE GÜNEY KORE'NİN 1. VE 2. EKONOMİK KALKINMA PLANLARININ KİYASLANMASI

Deniz İstikbal¹

Öz

1960'lı yıllarda kişi başına 60 dolarlık bir ekonomik geliri bulunan ve komşusu Kuzey Kore'den daha güçsüz bir ekonomik yapıya sahip olan Güney Kore, bu yoksulluk durumundan kurtulmak için 1962-1971 yılları arasında iki adet ekonomik kalkınma planı uygulamış ve bu kalkınma planlarını başarı ile tamamlamıştır. Brezilya ise Güney Kore ile aynı dönemler de uyguladığı ekonomik kalkınma planlarında, Güney Kore kadar başarılar yakalayamamış yakalasa da Güney Kore gibi bu başarıları sürdürmemiştir. Bu makalede iki ülkenin değişik kategorilerde karşılaştırılması yapılacak ve Brezilya ekonomik kalkınma planlarını, Güney Kore ekonomik kalkınma planlarının gerisine düşüren nedenler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güney Kore, Brezilya, Kalkınma, Kalkınma Planları

COMPARISON OF 1st AND 2nd ECONOMIC DEVELOPMENT PLANS OF BRAZIL AND SOUTH KOREA

Abstract

South Korea, who had \$60 gdp and was weaker than its neighbor North Korea in early 1960s, had implied two economic development plans between years of 1962 and 1971, so as to end poverty in the country and succeeded in implementation of them. On the other side, Brazil, who implied economic development programs in the same period with South Korea, could not accomplish alike. In this paper, these two countries would be compared in different categories and it would be set forth main reasons of Brazil's economic plans' relatively failures beside South Korea's ones.

Keywords: South Korea, Brazil, Development, Development Plans

¹ Yüksek Lisans öğrencisi, Marmara Üniversitesi, d.istikbal@hotmail.com

Giriş

Güney Kore'nin birinci (1962-1966) ve ikinci (1966-1971) ekonomik kalkınma planları ve bu planların başarı anlamında Güney Kore'ye sağladığı katkılar ve bu katkılar sonucu ortaya çıkan ekonomik gelişme düzeyi; bugün az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler tarafından bir model olarak alınmaktadır. Aynı dönemlerde benzer siyasi yönetimin olduğu Brezilya da ve diğer gelişmekte olan ülkelerde uygulanan kalkınma planlarının; Güney Kore kadar başarılı olmamasının altında yatan nedenlerin neler olduğu ise bugün bile tartışılmaktadır. Güney Kore gibi 20. yüzyılın başlarında sömürgeleştirilmiş ve Japonya tarafından yönetilmiş bir ülke olan daha sonra Soğuk Savaşında etkisiyle Kuzey'i Sovyetler Birliğine, Güney'i ise ABD etkisine girmiş ve resmi olarak da 1948 yılında ikiye ayrılmıştır.

1950 yılında ise Kuzey Kore ve Güney Kore büyük bir savaşta karşı karşıya gelmiş ve 1953 yılında ise geçici bir ateşkes sağlanmıştır. Hem ağır bir sömürge döneminden geçen hem de daha sonra bir iç savaş sayılabilecek sıcak bir çatışma ile ikiye ayrılmış olan Kore ve bu savaşın taraflarından biri olan Güney, ekonomik olarak tüm bu etkilerle çökmenin eşiğine gelmiştir. Daha sonra siyasi ve sosyal olarak çalkantılı bir dönemin kapısı açılmış ve Güney Kore 1961 yılındaki askeri darbeye kadar hem ekonomik hem de siyasi olarak zor zamanlar geçirmiştir. Hem darbenin ekonomik etkileri hem de Güney Kore'yi işgal için fırsat kollayan Kuzey Kore'nin varlığı; Güney Kore darbeci yönetimini ekonomik olarak bazı önlemler almaya itmiştir. Ayrıca halkın ekonomik olarak beklentilerinin yüksek olması ve meşru bir zemine oturması gereken darbe yönetimi, bu açıklığı fark ettiğinde kalkınmanın önemini kavramış ve harekete geçmiştir.

Bu dönemlerde tarım toplumu olarak değişik katmanlar halinde yaşamını sürdüren Güney Kore toplumu için değişim çanları çalmaya başlamıştır. Asıl önemli olan nokta bir darbe yönetiminin değişik tarihlerde başa gelmiş diğer ülkelerdeki örneklerine nazaran bu denli nasıl başarılı olmuştur. Darbeci bir generalin emirleri ve direktifleri doğrultusunda hazırlanan birinci ve ikinci ekonomik kalkınma planları ve bu planları uyguladıktan sonra göz alıcı bir şekilde hızla kalkınan Güney Kore, diğer ülkelerle arasındaki uçurumu büyük bir hızla kapatmıştır. Brezilya da ise Portekiz sömürgesinden sonraki bağımsızlık girişimi ve yeni devletin dizayn edilme süreci, birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Sömürgeci güçlerin kıtadan ayrılması ile birlikte kıta ülkeleri kendi aralarında sınır anlaşmazlıkları yüzünden değişik zaman aralıklarıyla kanlı ve yıkıcı savaşlar tutuşmuşlardır.

1822 yılında Portekiz'den bağımsızlığını kazanan ve 1825-1889 yılları arasında imparatorluk olarak siyasi bir yönetim benimseyen Brezilya; 1889 yılında cumhuriyet rejimine geçmiştir. Bu rejim değişikliğinin ardından sık sık darbelerle sarsılan yönetim ancak 1964 yılında tam anlamıyla bir istikrara kavuşmuştur. Bu istikrar olgusu tıpkı Güney Kore'de olduğu gibi darbeci bir general tarafından sağlanmış ve ekonomik kalkınma planları hızlı bir şekilde işlevsel hale getirilmiştir. Güney Kore gibi ağır iç ve dış krizleri yakın zamanda göğüslemek zorunda kalmamış Brezilya, ekonomik kalkınma planlarında daha iyi bir performans sergilese de, enflasyon ve işsizlik sorununa çözüm getirememiştir. Bu makalenin ikinci kısmında Brezilya ve Güney Kore'nin geçtiği siyasi ve ekonomik süreçlere değinilecek ve ekonomik kalkınma planları karşılaştırılıp, teorik bir alt yapı ile birlikte sonuç kısmına ulaşılabilecektir.

1.Güney Kore'nin Ekonomik ve Siyasi Yapısı(1948-1971)

Dünyanın kadim coğrafyalarından olan Asya kıtası ve o kıtaya özgü halklardan biri olan Kore halkı, eski ve köklü tarihi ile Kore yarımadasında yaşamaktadır. Tarihsel olarak bazı dönemler hariç çoğu yüzyıllarda bir devlet altında yaşayan Kore halkı; 1910 yılında Japonya tarafından işgal edilmesi ile birlikte sömürgecilik anlayışı ile tanışmıştır. Bu yıllardan itibaren büyük baskılarla karşılaşan yarımada, Japonların 2. Dünya Savaşını kaybetmesiyle birlikte farklı bir kulvara doğru yol almıştır. Savaşın dünyanın süper güçleri olarak ayakta kalan devletleri olan ABD ve Sovyetler Birliğinin ortaklaşa aldıkları karar ile Sovyetler Birliği Kore'nin Kuzeyine, ABD ise Güney kısmına yerleşmiştir. Bu kararın ardından Soğuk Savaşında getirdikleri ile birlikte ayrışan ve değişim göste-

ren Kuzey ve Güney, idari yapılanma olarak da iki ayrı blokta yer almıştır. 1945 yılından itibaren başlayarak gerginleşen Kuzey ve Güney ilişkileri, resmi olarak kuruldukları 1948 yılında ise ayrı bir boyut kazanmış; 1950 yılına gelindiğinde ilişkiler sıcak bir çatışmaya dönüşmüştür. Bu sıcak çatışma süper güçlerin devreye girmesi ile çıkmaza girmiş ve savaş 1953 yılında son bulsa da 1945'de kabul edilen sınırlarda fazla bir değişiklik yaşanmamıştır.(Gökmen, 2014, ss.59-67)

1953 yılında son bulan savaş geride büyük oranda yıkılmış bir ekonomi ve altyapı bırakmıştır. Birde bu sorunların üzerine Kore'nin bölünmüş olan siyasi yapısı ve aradaki düşmanlık ve halkın aileler, hatta kardeşler bazında bölünmüş olması durumu daha da kötüleştirmiştir. Kore savaşında ise 2,5 milyona yakın insan ölmüş; Kuzey Kore Sovyetler ve Çin'in kontrolüne, Güney Kore ise büyük oranda ABD'nin etkisi altına girmiştir. Güney Kore her şeye rağmen ilerleyen yıllarda Kuzey Kore'ye nazaran daha az baskıcı bir rejime sahip olsa da seçimle iş başına gelen yöneticilerin sorunlara çözüm üretememesi ve ekonomik olarak da ABD'den gelen yardımlara olan muhtaçlığın giderek artması; 1960 yılında öğrenci olaylarını tetiklemiş ve Güney Kore'nin ilk Cumhurbaşkanı olan RheeSyng Man istifa etmek zorunda kalmıştır. Yerine %80'lik bir oyla gelen Yun BoSeon ise 1961 yılında kısmi olarak; Mart 1962'deki askeri darbe ile iseresmi olarak yönetimden indirilmiştir. Darbeci General Park ChungHee ise eski Cumhurbaşkanı'nın yerine yönetime geçmiş ve suikastle öldürüleceği 1979 yılına kadar ülkeyi yönetmiştir.(Çolakoğlu, 2009, ss.197-211)

1962 yılında Cumhurbaşkanı olan ParkChungHee hızlı bir şekilde ekonomik ve siyasi yapının güçlendirilmesi için bir dizi önem planı açıklamıştır. Bu önlem planının açıklanmasında ise; yönetime askeri darbe ile gelmesinin altına yatan ana sebebin Güney Kore halkına hizmet olduğunun halk tarafından kabulü ve yönetiminin meşruluğunun sağlanma amacı yatmaktadır. Ekonomik bir girişim olarak ise 1962 yılında ilk ekonomik kalkınma planı ilan edilmiştir. Bu ilk planın temel özellikleri ise sırayla;

• İhracat-İthalat Bağlantı Sistemi: İhracatçı şirketlerin kolay bir şekilde ithalat mallarına ulaşımını

- Döviz gelirlerinin vergiden muaf tutulması
- Devlet kontrolündeki bankaların ihracatçı firmalara kolay krediler sağlaması
- İhracatçı firmaların gümrük vergilerinden muaf tutulması
- İhracatçı firmalara ithalat için döviz serbestisi sağlanması
- İhracat sigortası sisteminin dizayn edilmesi ve devlet tarafından güvence altına alınması
- Güney Kore ulusal para biriminin değerinin düşürülmesi ve değer kazanmaması için kayan-parite sisteminin uygulanması olarak sıralanabilir.(Çakmak, 2016, ss.155-156)

Uygulanan bu akıllı politikalar ve istikrarlı bir yönetimin mevcudu, hedef olarak konulan %7,1'lik büyüme hedefinin üzerine çıkılmasına neden olmuş bu durumda Güney Kore'ye ve onun yönetime olan güveni arttırmıştır. Ayrıca bu dönemde dışarıdan yani ABD'den alınan askeri ve ekonomik yardımlarda bu ekonomik kalkınma planlarının başarısına önemli katkılar yapmıştır. Bu dönemde ise Güney Kore halkının bazı özellikleri, bu kalkınma planlarının başarısına ivme kazandırmış ve diğer ülkelere nazaran daha başarılı bir kalkınma modelini dünya ekonomi tarihine kazandırmıştır. Güney Kore halkının bu özellikleri ise; Yeni Konfüçyanizm, Güney Kore hükümetinin politikalarına olan uyum, sadık ve büyük aile şirketleri, fakirlikten kurtulma isteği, yoğun bir çalışma disiplini, homojen bir millet ve dil gibi kritik bazı özelliklerdir. (Karsan ve Atay, 2012, ss.30-31) Bu özellikler sayesinde ikinci ekonomik kalkınma planının sonuna doğru; 1960'lı yılların başında 60 dolar olan kişi başına düşen gayri safi milli hâsıla 316 dolara çıkmış; İhracat ise 55 milyon dolardan, 1971 yılının sonunda 1 milyar doların üzerine çıkmıştır.(Çakmak, 2016, ss.159-160)

2.Güney Kore'nin Ekonomik Kalkınma Planları(1962-1971)

2.1.Birinci Ekonomik Kalkınma Planı(1962-1966)

1961 yılında yönetime gelen General Park ChungHee 1962 yılından itibaren resmi olarak birinci ekonomik kalkınma planını uygulamaya koymuştur. Park'ın uyguladığı bu kalkınma planında ihracata dayalı bir ekonomik büyüme hedeflenmiş, bunun içinde özel sektörle dayanışma içinde

olan, karşılıklı olarak iki tarafında kar edebileceği bir sistem dizayn edilmiştir. İlk olarak Güney Kore para birimi Won'un değeri düşürülmüş ve faizler arttırılmıştır. Artan faiz oranları ile birlikte yabancı yatırımlar çekmeye başlayan Güney Kore; aynı zaman da devlet destekli kredileri büyük aile şirketlerinin hizmetine sunmuştur. Artan faiz oranları bir yandan yabancı yatırım çekerken, pozitif bir etki olarak anti-enflasyonist hareketlere neden olmuş; diğer yandan ise artan faiz oranlarının bir diğer etkisi de tasarruf oranların artması olmuştur. Artan tasarruf oranları bankalara zamanla mevduat olarak geri dönmeye başlamış, bu geri dönüşler ise kredi olarak devlet garantili bir şekilde büyük aile şirketlerinin hizmetine sunulmuştur.(Çakmak, 2016, ss.154-155)

Tüm bu yapılan ihracatı özendirici ekonomi politikaları meyvelerini kısa sürede vermeye başlamış ve ihracat 1962 yılında 55 milyon dolar iken; 1964 yılında 120 milyon doların üzerine çıkmıştır. Ancak uygulanan bazı ekonomi politikaların yurt içi şirketler üzerinde olumsuz etkileri de olmuş; bu olumsuz etkiler faiz oranlarının arttırılması ile kredi geri dönüşlerini zorlaştırmış ve Güney Kore Won'un değerinin düşürülmesi ile artan iç maliyet girdileri şirketlerin iç mali yapılarını büyük oranda sarmıştır. Bu olumsuz gelişmelere hızlı çözümler üreten Güney Kore hükümeti, aile şirketlerini desteklemek için teşvik paketleri geliştirmiş ve ihracatta olan vergileri nerdeyse sıfırlamıştır. Bu vergi indirimleri ve devlet tarafından verilen ihracat teşvikleri, şirketlerin ihracata yönelmesini kolaylaştırmış ve ekonomik büyüme ihracata bağlı olarak yıllık ortalama %7,5 oranında gerçekleşmiştir.(TMMOB Sanayi Kongresi, 2007, ss.22-35)

Tüm bunlara ek olarak bankaların devlet tarafından ulusallaştırılmış olması ve az miktardaki yerli sermayenin devlet tarafından bazı kritik sektörlerdeki şirketlere kredi olarak aktarılması da devleti kalkınmanın hem izleyicisi hem de yönlendiricisi konumuna getirmiştir. Ayrıca halkın ekonomik olarak problemlerinin acil olarak çözüm bekliyor olması ve darbe yönetiminin meşrutiyetini sağlaması gerekliliği; hükümeti acil ve hızlı kararlar almaya itmiştir. Alınan bu hızlı kararlar hem halk hem de devlet açısından olumlu sonuçlar vermeye başladığında, darbe yönetiminin de ömrü uzamıştır. İlk ekonomik kalkınma planında çok yakın olsa da hedeflerin tam olarak tutturulamaması diğer ekonomik kalkınma planlarının daha profesyonel olarak hazırlanmasına ve önce hafif daha sonra ağır sanayi hamlelerine giden yol açmıştır.(Karabulut, 2013, ss.62-65)

2.2.İkinci Ekonomik Kalkınma Planı(1966-1971)

Bu ekonomik kalkınma planında birinciye nazaran sanayi altyapısı hızlı bir şekilde modernize edilmiş ve ithal ikameci sanayileşmenin kurulması temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu ekonomik kalkınma planında daha çok demir-çelik, imalat ve kimya sanayilerine önem verilmiştir. Birinci ekonomik kalkınma planından birçok tecrübe edinen Güney Kore'nin devlet elitleri; ikinci planın uygulanmasında daha başarılı olmuştur.Bu planda uygulanan temel politikalar şöyle; ormancılık ve balıkçılığın geliştirilmesi, tahıl ürünlerinde kendi kendine yeterli bir duruma ulaşılması, sanayileşmenin temellerinin kurulması, ödemeler dengesi açığının giderek azaltılması, nüfus artış hızını yavaşlatılması, istihdam oranının yükseltilmesi, çiftçilerin gelirinin yükseltilmesi, teknoloji altyapısının geliştirilmesi, verimliliğin yükseltilmesi olarak sıralanabilir. Bu temel hedefler doğrultusunda bölgesel eski düşmanlardan biri de dost haline çevrilmiş ve Japonya ile ticari ve dostluk anlaşmaları imzalanmıştır.(Karabulut, 2013, ss.62-65)

Bu bölgesel gelişmelere ek olarak Vietnam Savaşı'nın hızla daha fazla yıkıcı bir hale gelmesi ve Güney Kore'nin ABD'ye yardım için bölgeye asker göndermesi; buradan alınan askeri yardımların da ekonominin geliştirilmesi için kullanılması, ekonomik kalkınma planının performansını iyi bir şekilde etkilemiştir. ABD'den gelen bu kaynak akışı ve yardımlar; %20'lerde olan işsizlik rakamlarını %5'lere kadar hızla düşürmüştür. Güney Kore'nin emek fazlalığının ise yüksek bir oranda olması ve işgücünün ucuz olması ağır işçilik gerektiren sanayi dallarını cazip kılmış ve halk burada ezilen taraf olmuştur. Halkın bu konuda rahatsızlıklarının baş göstermesi, darbeci yönetimi rahatsız etse de yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin ise önünü açmıştır. Kuzey Kore tüm bu dönemlerde sosyalist propagandayı Güney Kore topraklarında işlemiş ve zaman zaman Güney Kore devlet elitlerine karşı suikastlar düzenlemiştir. Ama Vietnam Savaşı'nın varlığı ve büyük güçlerin

başka bir yerde çatışma istememesi tarafları dizginlemiş; Güney Kore tarafı ise daha çok ekonomisini geliştirmek ve büyütmek için çaba sarf etmiştir. İhracat odaklı yapılan büyüme stratejisi ise Güney Kore'yi dışarıya daha bağımlı bir yapıya büründürmüştür.(Sungur, 2000, ss.119-131)

Tüm bu olumlu ve olumsuz gelişmelere rağmen; Güney Kore ekonomik kalkınma planını başarı ile uygulamış ve hedeflediği büyüme rakamlarını yakalamış hatta geçmiştir. Örneğin yüzde %7'lik büyüme tahmini, yıllık ortalama %9,5 oranında; yatırımların GSMH oranı ise %19,6 beklenirken, %26,1 oranında gerçekleşmiştir. Yani hedeflenenlerden daha büyük bir başarı elde edilmiştir. Yakalanan bu başarı sayesinde sanayi alt yapısı güçlendirilmiş ve yeni kalkınma planları içinde kaynak sağlanmıştır.(Sarıay, 2006, ss.22-45)

3.Brezilya'nın Ekonomik ve Siyasi Yapısı(1945-1972)

Portekizliler tarafından 1500'lü yılların başından itibaren işgal edilmeye başlanan Brezilya, yaklaşık olarak 1822 yılına kadar Portekiz Kraliyet ailesinin yönetimi altında kalmış ve yarattığı varlıklar Avrupa'ya aktarılmıştır. Brezilya'nın ilk dönemlerde kereste ikinci dönemde şeker kamışı üçüncü dönemde altın ve gümüş varlıkları hızlı bir şekilde Portekiz hazinesine aktarılmıştır. Yerli halk ise ya Brezilya'nın yeraltı kaynaklarının çıkarılmasında birer araç olarak kullanılmış ya da sistematik olarak katliama uğramıştır. 1822 yılından sonra bağımsızlığını kazanan Brezilya; Avrupa ile olan ticaretini hem kültürel hem de ekonomik olarak devam ettirmiştir. Bu dönemden sonra kahve üretimi büyük bir ihracat kalemi haline dönüşmüş ve 1920'li yıllara kadar kahve; Brezilya'nın ihracatında ve siyasi yönetiminin eğilimlerinde önemli bir yer tutmuştur. 1930'lu yıllarda ise Brezilya tıpkı Türkiye'de olduğu gibi sanayileşme hamlelerine girişmiş ve tarıma bağlı olan ekonomi, sanayiye geçiş için bir araç ve girdi olarak kullanılmıştır. Ancak bu durum kölelik sistemini ülkede yaygınlaştırmış ve bu durumun genel bir toplumsal rahatsızlığa dönüşmesi, hükümeti önlem almaya itmiş ve kölelik yasaklanmıştır. Bu yasaklama ile birlikte Brezilya da kültürel olarak bir değişim süreci başlamıştır. Bu farklılık gösteren siyasi ve ekonomik eğilimler içinde ordu; değişik ideolojik düşüncelere sahip grupların baskıları ile darbelerin başat oyuncusu olmuş ve Brezilya tarihine damgasını vurmuştur.(Kiber, 2012, ss.2-3)

Bu darbelerin genel nedenleri veya darbe yönetimlerinin yönetime el koyma sebeplerinde vurguladıkları nokta ekonominin düzeltilmesi ve düzenin tekrar sağlanması gibi değişik araçlar olmuştur. Bu araçların ortaya konulmasında halkın onayını kazanmak çok önemli olmuşsa da Soğuk Savaş'ın getirdiği konjonktür ve ABD'nin Latin Amerika kıtasını kendisinin arka bahçesi şeklinde görmesi; Brezilya'nın gelişmesinde ve ilerlemesinde engellerin başında gelmiştir. Latin Amerika ülkelerinden alınan hammadde ve diğer maddelerin, ABD ve batı ülkeleri açısından ucuz olması ve özellikle ABD için kolay ulaşılabilir olması bu ülkeleri; ABD için daha değerli kılmıştır. Bu değişik çıkar özelliklerinin yanında bölgenin ABD'ye yakın olması ve Latin Amerika kıtasındaki genel fakirlik ve yeraltı kaynakları bakımından zenginlik ve önemli Sovyetlerin bölgeye inme tehlikesi; bölgede ABD'yi daha agresif bir hale getirmiştir. Bu agresiflik içinde ABD istihbaratı, bölgede birçok darbenin gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu darbelerden en önemlilerinden biri ise 1964 yılında Brezilyada yapılan askeri darbedir. Bu darbe sonrası elit tabakada olan veya olması muhtemel iki binin üzerindeki önemli kişi 'Ölüm Filoları' ile darbe yönetimi tarafından öldürülmüştür. (Yılmaz, 2015, ss.1-6)

31 Mart 1964 tarihinde darbeciler tarafından devlet başkanı Goulart görevinden alınmış ve Uruguay'a sürgüne gönderilmiştir. Devlet başkanının bu şekilde görevden alınmasının nedeni ise; Komünistlere karşı gereken şiddeti göstermemiş olması ve ordu ile arasındaki bağı tam olarak sağlayamamış olmasıdır. Bir tezatlık olarak ise devlet başkanın üvey kardeşi darbe döneminde 3. Ordunun başında görev almış ve devlet başkanı olan kardeşine komünistlere karşı misilleme yapılmasını istemiş ama devlet başkanı bunu kabul etmemesi üzerine isyancı yani darbeci 1. ve 2. Ordu'nun saflarına katılmıştır. Darbenin başarılı olmasının arkasında ise yine diğer Latin Amerika devletlerinde olduğu gibi CIA darbenin yapılmasında önemli bir rol oynamış ve ordu yaklaşık 21 yıl Brezilya'nın ekonomi ve siyasi tarihinde başat bir rol üstlenmiştir. İşte bu dönemde tıpkı diğer darbeler-

de olduğu gibi ekonomiyi iyileştirmek için gelen ordu 1964-1968 ve 1968-1972 ekonomik kalkınma planlarını hazırlamış ve yürürlüğe koymuştur.(TMMOB Sanayi Kongresi, 2007, ss.24)

4.Brezilya'nın Ekonomik Kalkınma Planları(1964-1972)

Brezilya'da istikrar arayışları aslında ülkenin kuruluş tarihine kadar dayanmaktadır. Yani siyasi istikrar ile ekonomik istikrar ülkede, her zaman eş anlamlı olarak görülmüş ve ülkede bu iki yapıda ne zaman istikrar sağlandıysa, ekonominin performansı daha iyiye gitmiştir.1964 yılında iktidara gelen askeri yönetim, siyasi olarak diğer rakiplerini de saf dışı bıraktıktan sonra Brezilya'nın 1920'lere dayanan ekonomik kalkınma çalışmalarının hızlandırılması için ilk olarak; 1964-1968 yılları arasında birinci ekonomik kalkınma planını hazırlamış ve başlıca şu hedefleri belirlemiştir;

- Karları azalan yabancı sermayenin ülkeye tekrar kazandırılması
- Enflasyonun düşürülmesi
- Ekonomik istikrarın sağlanması

Bu üç temel hedef doğrultusunda ekonomik kalkınma planı hızlı bir şekilde yürürlüğe konulmuş ve ekonomi; enflasyon hariç büyük bir hızla toparlanma trendine girmiştir.(TMMOB Sanayi Kongresi, 2007, ss.23-24)

Birinci(1964-1968) ve ikinci(1968-1972)ekonomik kalkınma planlarında uygulanan ekonomi politikaları, daha çok dış yatırımı ülkeye yeniden çekmek amaçlı olup, aşırı yüksek enflasyonla birlikte, yüksek büyüme rakamlarıyakalanmaya çalışılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda siyasi baskılar arttırılmış, üniversitelerde öğrenci olayları yasaklanmış, üniversite hocaları işlerinden çıkarılmış, medyaya sansür uygulanmış, siyasi cinayetler büyük bir artış göstermiş, sol kesime baskıda sert bir şekilde arttırılmıştır. Bu artan baskılara rağmen; Brezilya ekonomisi 1960-1970 yılları arasında yaklaşık olarak yıllık %5,9 oranında bir büyüme sağlamıştır. İlerleyen yıllarda ise bu oran daha yüksek rakamlarda gerçekleşmiş ve 1970-1980 yılları arasında %8,6 oranına çıkmıştır. Sağlanan bu ekonomik iyileşmeler siyasi baskıların hafiflemesine ve 1985 yılında özgür seçimlerle birlikte yönetimin sola devrine neden olmuştur. Bu gelişmeler Brezilya da kısmen de olsa baskılar dönemi sona ermiştir.(Holanda, 2012, ss.1-17)

Bu ekonomik kalkınma planlarına devlet tarafından verilen destek ve yurtdışından gelen büyük miktardaki dış yatırım, ekonomik gelişmişliğinin hem bölgesel hem de ulusal olarak halka yansımaya neden olmuştur. Bu yansıma ile birlikte halkın yönetime olan bakışı yavaş yavaş değişmeye başlamış ve bazı sokak olayları durgunlaşma eğilimine girmiştir. Ama Brezilya da darbe yönetiminin kendine muhalif olanları tasfiye etmeye devam etmesi ve özellikle sol kesime oldukça sert tedbirler uygulaması ekonomik iyileşmelerin başarısına gölge düşürmüştür.Ekonomik kalkınma planlarının bir diğer önemli noktası ise bölgesel olarak büyük bir coğrafi yapıya sahip olan Brezilya'nın tümünde bu kalkınma planlarının uygulanmış olmasıdır. Zengin bölgelere yapılan yatırımların yanı sıra devlet, fakir olan Amazon bölgelerini de tarıma ve ormancılığa açmış ve balıkçılıkta desteklenmiştir. Daha sonra bu bölgelerden elde edilen gelirlerin bir kısmı sanayi alt yapısının kurulması için kullanılmıştır. Bu dönemde Brezilya'nın etanol ve diğer yakıt türleri konusunda araştırmalarının başlamış olması ve gelecek yıllarda ise nerdeyse petrole eşdeğer bir yakıt türünün piyasaya sürmesi ise Brezilya ekonomisine birçok artı değer kazandırmıştır. (Holanda, 2012, ss.1-17)

Askeri yönetimin ortaya koyduğu ilerleme ve düzen sloganı iki ekonomik kalkınma planının başarısını büyük orandan sağlamış ve makineleşmiş tarım, alt yapı projeleri ve diğer değişik projelerle ülke hızla bir şantiye görünümünü kazanmıştır. Bu önemli projelerden biri de 1964 yılında Legal Amazonia projesidir. Bu proje; Amazon bölgelerinde yaşayan fakir yerli halkın ülke ile bütünleşmesinde ve gelirlerinin arttırılmasında büyük bir rol oynamış ve enflasyonda hızla düşme eğilimine girmiştir. Ayrıca askeri ihtiyaçlar için Sao Paulo'da özel endüstri bölgeleri kurulmuş ve ordunun modernizasyonu içinde kaynaklar dikkatli şekilde harcanmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise askeri rejim ile özel sektörün çıkarları gereği aynı hedef doğrultusunda hare-

ket etmeleridir. Bu beraber hareket eğilimi sonucu ekonomik büyüme Brezilya'nın geneline yayılmıştır. Hem özel sektör hem de askeri rejim sanayi alanında büyük yatırımlar yapmış ve bugün bu sayede Brezilya bir silah ihraç eden ülke konumuna gelmiştir. (Küntay ve Narlı, 2014, ss.90-115)

5.Güney Kore ve Brezilya Ekonomik Kalkınma Planlarının Kıyaslamasının Teorik Alt Yapısı

İki farklı ülkede uygulanan bu ekonomik kalkınma planlarının, ülke tarihlerinde büyük ve sarııcı etkileri olmuştur. Bu etkiler gelecek yıllar içinde iki ülke açısından da önemli tecrübelerin kazanılmasında öncü bir rol oynamıştır. Ülkelerin kültürel dokuları bu planlara bağlı olarak toplumundan sanayi toplumuna doğru evrilmiştir. Örneğin tarım toplumlarında önemli bir yer tutan tarım işçileri, sanayi tesislerinin yeni işçileri olmuş ve iki ülke; İngilizlerin 19. yüzyılda yaşadığı değişimi tıpkı Türkiye'de olduğu gibi askeri bir hükümetin yönetimi altında yaşamıştır. Bu bağlamda iki ülkenin kalkınma planlarının karşılaştırılmasının daha sağlam temellere dayanması için iki adet teoriden yararlanılması iki ülkenin farklılıkları açısından önemlidir. Bu teoriler ise bağımlılık teorisi ve uluslar neden başarısız olur tezidir.

5.1.Bağımlılık Teorisi

1960'lı yıllarda merkezi gelişmiş devletlerin geri kalmış ülkelere oranla kalkınma konusunda daha başarılı olduğunu vurgulayan, bu teoriye göre merkez ülkelere bağımlı konumda olan geri kalmış veya gelişmekte olan ülkeler, ekonomik kalkınmalarını sağlayamamakta ve bu yüzden bu ülkelerin geri kalmışlığı da süreklilik arz etmektedir. Gelişmiş ülkelere her konuda bağımlı olan ve kalkınma için gerekli maddi desteği ve teknolojiyi transfer etmesi gereken, gelişme arzusundaki ülkeler, merkez ülkelerin kısıcında olup gelişmiş ülkeler de bu geri kalmış ülkelerin gelişmelerine sıcak bakmamaktadır. Yani Bağımlılık teorisi ve onun alt katmanları olan diğer görüşler, geri kalmışlığı ve kalkınamamayı dış etmenlere bağlamaktadır. (Yavilioğlu, 2002, ss.61-62)

Bu nokta da bağımlılık teorisi açısından; Brezilya ve Güney Kore'nin ekonomik kalkınma planlarının karşılaştırılması; iki devletinde tarihsel olarak büyük oranda merkezi devletlere olan bağımlılığı ve kalkınma meselesinde dış yardıma ihtiyaç duymaları, teorinin önemini ve açıklamalarını değerli kılmaktadır. Güney Kore'nin başarılarını açıklamada ise yetersiz kalmakta olan bu teori, yeni bir teoriye olan ihtiyacı perçinlemektedir. Genel olarak bağımlılık teorisi iki ülkenin tarihinin sömürge dönemlerine sahip olması konusunda ve dışarıya bağımlılık konusunda gerekli yerlere değinse de kısmi olarak bazı noktaların boş kalmasına neden olmaktadır. Bu boşlukların giderilmesinde ise Daron Âdemoğlu'nun 'Uluslar Neden Başarısız Olur Tezi' devreye girmekte ve iki ülke arasındaki kalkınma farklılıklarını açıklamada birçok imkân sunmaktadır.

5.2.Uluslar Neden Başarısız Olur Tezi

Ulusların başarısızlığı veya iki farklı ulusun aynı oranda başarıyı yakalamamış olması toplumların tarihi, sosyal, siyasal ve en önemlisi de kültürel süreçlerindeki olup önemli bir olgudur. Güney Kore ve Brezilya toplumlarının kültürel özellikleri açısından bu denli ayrışan başarıları veya başarısızlıkları temel olarak bu toplumların kültürel şifrelerinde gizlidir. Tarihi olarak Brezilya'nın aşırı yozlaşmış yapısı, iktidara kim gelirse gelsin istenilen başarı düzeyinin yakalanmasını engellemiştir. Örneğin 1958 yılında seçimleri kazanan İşçi partisi iktidara gelmesine rağmen; Solcu anlayış ve onun başarı meyveleri, Brezilya da kendini gösterememiş ve yozlaşmış yapı başarıların önüne set çekilmesine neden olmuştur.(Ademoğlu, 2013, ss.27-28)

Güney Kore Brezilya'ya nazaran Asya kültürünün vermiş olduğu devlete bağımlılık ve devlet tarafından verilen görevlerin kesin bir olguymuş gibi toplum tarafından algılanması ve yerine getirilmesi Güney Kore'nin kalkınmasında önemli bir yer tutmuştur. Brezilyada ise durum Güney Kore örneğinin tam tersi şekilde gerçekleşmiş ve Brezilya'da özellikle enflasyonun düşürülmesinde hükümet oldukça zorlamış ve kalkınma planlarının sonunda hükümet enflasyon için değişik projeleri hayata geçirmek zorunda kalmıştır. Ayrıca Brezilya'nın Güney Kore gibi bir trajik savaştan çıkma-

mış olması ve İkinci Dünya Savaşından dasadece ekonomik anlamda etkilenmesi, kalkınma planlarının başarısında Güney Kore'yi ekonomik ve altyapı anlamında geri plana düşürmüştür. Ayrıca Güney Kore hem savaşan taraflardan birinin sömürgeci altında bulunmuş olması hem de nüfusunu bu sömürgeci güce asker olarak vermek zorunda kalması, Brezilya'yı bir adım daha Güney Kore'nin önüne geçirmiştir. Diğer yandan Japonya'nın savaş da ki durumu kötüleştiğçe buna bağlı olarak Kore topraklarında ki yönetiminin sertleşmesi, Güney Kore halkının direniş azmini daha çok arttırmış ve özgürlük konusunda halkın daha istekli bir hale gelmesine neden olmuştur. Brezilya da ise Güney Kore gibi bir durum söz konusu olmamıştır.(Karsan ve Atay, 2012, ss.29-35)

6. Güney Kore ve Brezilya'nın Ekonomik Kalkınma Planlarının Karşılaştırılması

Brezilya ve Güney Kore'nin ekonomik kalkınma planları ve bu kalkınma planları sonucu elde edilen başarılar, modern yüzyıla damgasını vuran önemli bazı olaylardan biridir. Bu olaylar kimi zaman fakir uluslara yol göstermiş kimi zamanda bakıldığında önemli dersler çıkarılması gereken olaylar olmuştur. Örneğin Brezilya gibi Latin kültürüne has özellikler gösteren ve çoğu zaman darbe yönetimleri altında yönetilmek zorunda kalan bir ülke diğer ülkelere sadece kalkınmadaki başarıları açısından örnek oluşturabilmiştir. Bu örnek oluşturma, sosyal ve siyasal açıdan ise pek mümkün olmamış, yalnızca kendi yakın çevresini kültürel olarak domino edebilmiştir. Latin Amerika ülkelerinin kültürlerinin veya yakın tarihlerinin en önemli olaylarından olan darbeler, her ülkede olduğu gibi bu ülkelerde de birçok soruna neden olmuştur. Diğer yandan darbe yönetimleri zaman zaman bölgesel savaşları tetiklemiş ve ülkelerini iflasa götürmüşlerdir. Örneğin 1982'de Arjantin darbe yönetimi, Falkland adaları için İngiltere ile savaşa girmiş ve savaşı kaybetmiştir. Bu savaş hem bölge ekonomisine hem de bölge ülkelerinin prestijlerine zarar vermiştir.(Güven Mustafa, Falkland Adalar Krizi, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2017, <http://akademikperspektif.com/2013/03/22/falkland-adalari-krizi/>)

Güney Kore açısından Brezilya veya diğer Latin Amerika ülkeleri, Güney Kore'nin ihracat üzerinden büyüme stratejisi ile birlikte önem kazanmıştır. Ayrıca bu ülkelerin aynı potansiyel ekonomik yapıda oluşu ve nerdeyse benzer malları üretmeleri iki ülkenin farklı kulvarlarda yarışmalarını da engellemiştir. Ama Brezilya da 1970'lerin sonundan itibaren keşif edilen yeni yakıt türü; Brezilya'ya büyük katkılar sağlamış ve Güney Kore'nin aksine enerji için dışarıya ödenen dövizlerin ülkede kalmasını sağlamıştır. Brezilya'nın Güney Kore gibi yıkıcı bir savaş sonucu ekonomik altyapısının tahrip olmamış ve halkın savaş psikolojisini yaşamamış olması, Brezilya'yı Güney Kore karşısında bir adım daha öne geçirmiştir. Güney Kore'nin birde savaş sonucu ikiye ayrılmış olan yapısı ve karşısında kendisini yok etmek isteyen ve sosyalist rejim altında Kore topraklarını yeniden birleştirmek isteyen bir Kuzey Kore'nin varlığı, Güney Kore'yi Brezilya karşısında bir adım daha geri düşürmüştür. Güney Kore'nin Brezilya'nın önüne geçmesini sağlayan etmenlerde ise birçok alt başlık altında toplanabilir. Diğer başlıklar altında sıkça söz ettiğimiz gibi Güney Kore'nin kültürel ve sosyal dokusu, Güney Kore'nin kalkınmasında rakamsal olarak büyük artılar kazandırmıştır. Brezilya'nın ise kültürel dokusu ilk başlarda Brezilya'yı geri düşüren ana etmen olmuştur. Örneğin 1964-1972 yılları arasında uygulanan ekonomik kalkınma planları sonucu elde edilen başarı diğer yıllara kaynak oluşturmuşken, özellikle 1979'den sonra Brezilya'nın ekonomik büyüme hızı hızla düşmüş ve %4'dün altına gerilemiştir. Bu ekonomik büyüme rakamlarının düşmesinin arkasında birçok neden yatsa da darbeci yönetim gibi hızlı kararlar uygulayamayan hükümetler, ekonomik büyümenin büyük oranlarda devam ettirilmesini sağlayamamıştır.(library.brown.edu)

Güney Kore'nin kalkınma planlarının dayandığı salt faktörler ve dayanaklar ise Güney Kore kalkınma planlarının başarısını sağlamış ve bu faktörler;

- Uzun süre yönetimde kalan çoğu otoriter rejimlerin sağladığı siyasi istikrar
- İyi eğitilmiş, disiplinli ve motive olmuş çalışkan bir işgücü ve kadın iş gücünün yüksek katılımı
- Eğitime verilen önem ve öncelik

- Yöre insanının ticarete yatkınlığı
- Girişimcilik ruhu
- Devletin özel sektöre destek vermesi ve katalizör görevi üstlenmesi ve yönlendirmesi
- Tasarruf eğiliminin olağanüstü yüksek derecede olması ve bu tasarruf eğilimin yatırımlara kanalize edilmesi
- Tarım reformunun birçok bölgede başarılı biçimde uygulanması ve tarımın payının gelirler üzerindeki etkisinin azaltılması
- Ekonomide dışa açık, rekabete dönük ve serbest bir politika izlenmesi
- Etkin, dürüst ve pragmatik bürokrasi
- İhracatın öncelikli ve teşvikli bir sektör olarak belirlenmesi ve aynı zamanda lokomotif işlevini üstlenmesi
- İmalat sanayiye verilen önem
- Serbest piyasa mekanizmasının oluşturulma çabası ve piyasaya duyulan güven
- Küçük ve orta ölçekli aile şirketlerinin egemenliği
- Adil gelir dağılımı ve düşük oranlı enflasyon
- Yeni teknoloji arayışına ve kullanımına yatkınlık
- Araştırma ve geliştirmeye verilen öncelik
- Bölgenin yer üstü doğal kaynak zenginliği
- Yabancı sermaye girişinin özendirilmiş olması ve bunda başarılı olunması
- Dinsel, kültürel ve geleneksel gibibirçok başlık altında toplanabilecek faktörlerdir. (Öksüz, 2001, ss.44-46)

Bu kritik dayanaklarla ilerleyen Güney Kore kalkınma hamlesi, dönemin sonunda, yani 1971 yılında artık hafif sanayiye geçiş için çalışmalar yürüten; İşletmelerin ise dış dünyaya ihracat yapar hale gelmesine neden olan bir kalkınma hamlesi olmuştur. (Öksüz, 2001, ss.46-48)

Brezilya'nın ise Güney Kore gibi tarihi bir savaştan çıkmamış olması ve halkın Güney Kore halkı gibi salt bir ırka dayanmaması Brezilya'yı, Güney Kore'den ayıran bir diğer etmen olmuştur. Güney Kore'de Brezilya'ya nazaran sağ ve sol gibi iki ayrı uç noktaya karşı henüz o kadar hassas olmaması, Güney Kore'yi öne geçiren bir diğer etmen olmuşa da; Bu etmen daha sonra Güney Kore'de bazı sorunlara neden olmuş ve öğrenci olayları ile birlikte Kuzey Kore'nin de etkisiyle, Güney Kore sıkıntılı günler geçirmiştir. Brezilya da ise Güney ve Kuzey gibi bir ayrımın olmaması ve toplumun Güney Kore halkı gibi tek ulus iki devlet anlayışı ile kesin sınırlarla ayrışmaması, Brezilya'ya Güney Kore'ye nazaran ekonomik ve siyasi artılar kazandırmıştır. Örneğin bu dönemde Güney Kore gelirlerinin yaklaşık %4'ünü savunma harcamalarına ayırmak zorunda kalmış; Brezilya da ise ordunun yönetimde olmasına rağmen bu %4'lük rakam Brezilya savunma harcamasının oransal değerinin çok üstünde bir rakam olarak gerçekleşmiştir. (Moon ve Lee, 2010, ss.1-5)

Büyüme rakamları açısından ise bu kalkınma planları uygulandıkları ülkelere büyük katkılar sunmuş ve diğer kalkınma planları için özendirici bir konum üslenmiştir. Örneğin Güney Kore'nin kalkınma planları başlamadan önce Güney Kore'nin ekonomik büyüme hızı, 1960 yılında yalnızca %2,1 iken bu oran kalkınma planlarının ilk meyvelerinin alındığı yıllardan biri olan 1964 yılında %9,7 oranında gerçekleşmiştir. Bu hem hedeflenenden daha büyük bir oran olmuş hem de ihracata büyük katkılar yapmıştır. Daha sonraki yıllarda da büyüme rakamları neredeyse 1964 yılındaki rakamlara yakın bir seviyede gerçekleşmiştir. Burada değinilmesi gereken bir diğer nokta, bu kalkınma planları uygulanırken bölgesel olarak konjektörün; Güney Kore açısından negatif bir konumda olmuş olması ve Vietnam savaşının yakın bir gelecekte bölgeyi çatışmaya sürükleyebilecek olması, Güney Kore ekonomisini etkilese de ABD'nin yardımlarıyla bu negatif etkiler kısa bir sürede atlatılmıştır. Daha sonraki yıllarda ise Güney Kore'nin ekonomik büyüme rakamları 1966 yılı %12,2, 1968 yılı %11,3, 1970 yılı %8,8, 1972 yılı %4,9 oranında gerçekleşmiştir. Bu büyüme rakamları ve yıllara göre gittikçe büyüme rakamlarının düşmesi, kalkınma planlarının ve büyümenin motoru olan

stratejik sektörlerin değiştirilmesine ve farklı sanayi dallarına dayanan ekonominin kurulmasına neden olmuştur. (www.tradingeconomics.com)

Brezilya da kiekonomik büyüme oranları ise Güney Kore'nin ekonomik büyüme rakamlarından farklı olmuş ve Güney Kore de düşük enflasyon rakamlarının sürmesi ile halk büyük ölçüde kalkınma veya büyüme rakamlarındanBrezilya'ya nazaran daha fazla yararlanabilmiştir. Halkın normal hayatını sürdürme konusunda ilerleyen yıllarda bazı sıkıntılar çekmesi isehükümeti bölgesel olarak yeni planlarının yapılmasında teşvik etmiştir. Brezilya da 1964-1972 yılları arasındaki büyüme rakamları daha çok tek haneli olarak kalmıştır. Örneğin; 1960-1969 yılları arasındaki ortalama büyüme %6,1, 1970-1979 yılları arasındaki ortalama büyüme rakamları %8,9, 1980-1989 yılları arasındaki büyüme rakamları ise ortalama %3 oranında gerçekleşmiştir. Rakamlardan da anlaşıldığı gibi Brezilya'nın ekonomik büyüme açısından en başarılı dönemi 1970-1979 yılları arasında gerçekleşmiş ve Brezilya büyük oranda ekonomik gelişmesini bu yıllar içinde gerçekleştirmiştir. 1980'li yıllarla birlikte askeri hükümetin yönetimi sivillere devir etmesi ve uygulanan ekonomi politikalarından istenilen başarının elde edilememesi, büyüme rakamlarını %3'lere kadar düşürmüştür. (Küntay ve Narlı, 2014, ss.90-97)

Güney Kore ve Brezilya'nın ekonomik kalkınma planları, iki ülkeye gelecek yıllarda değişik başarılar getirmiş olsa da Güney Kore sağlam temeller üzerine kurduğu ekonomik altyapı sayesinde Brezilya'ya nazaran değişik alanlarda daha iyi bir performans sergilemiştir. Bugün bile Güney Kore'nin 50 milyonluk nüfus ile ürettiği 1,4 Trilyon dolarlık Gayri Safi Milli Hâsıla Brezilya'ya nazaran nüfusu anlamda daha başarılı olmuştur. Ayrıca Güney Kore bugün dünyanın sayılı ihracatçılarından biri olup firmalarını dünya geneline yaymış ve 2016 yılı rakamları ile 537 milyar dolarlık bir ihracat ülkesi konumuna gelmiştir. Bu noktada Brezilya ise 2016 rakamları ile 217 milyar dolar ihracat rakamı ile Güney Kore'nin gerisindedir. (www.worldbank.org)

Brezilya ve Güney Kore'nin ekonomik kalkınma planları açısından karşılaştırılmasında bir tarafın daha başarılı diğer tarafın ise daha az başarılı olması hem bağımlılık hem de uluslar neden başarısız olur tezi ile de açıklanabilir. İki ülkede de sömürge dönemleri yaşanmış ve bazı kaynaklar bakımından diğer gelişmiş ülkelere bağlı bir konumda, bu kalkınma planlarını gerçekleştirmiştir. Ama Güney Kore bu konuda Brezilya'dan daha iyi bir performans sergilemiş ve bu performans sonucu elde edilen gelirleri halkına daha fazla yansıtabilmiştir. Bu noktada ise uluslar neden başarısız olur tezi devreye girmekte ve Brezilya bu konuda Güney Kore'den ayrılmaktadır. Çünkü Brezilya'nın kültürel kodlarında gizli olan etmen, Güney Kore'de daha pozitif bir etki haline dönüşmüş ve Güney Kore başarı anlamında Brezilya'yı gerisinde bırakmıştır.(Ademoğlu, 2013, ss.27-28)

6.1. Güney Kore ve Brezilya'nın Ekonomik Performansları (1962-1972)

<i>Güney Kore</i>	<i>GSH</i>	<i>İhracat</i>	<i>Brezilya</i>	<i>GSH</i>	<i>İhracat</i>
1962	2,814M.\$	55M.	1962	19,930M.\$	1,214M.\$
1964	3,459M.\$	120M.\$	1964	21,200M.\$	1,430M.\$
1966	3,928M.\$	250M.\$	1966	27,060M.\$	1,741M.\$
1968	6,117M.\$	486M.\$	1968	33,880M.\$	1,881M.\$
1970	8,999M.\$	882M.\$	1970	42,330M.\$	2,739M.\$
1972	10,842M.\$	1.676M.\$	1972	58,540M.\$	3,991M.\$

Kaynak:CarvalhoandHaddad 1978, appendixtable, &https://tradingeconomics.com/south-korea/exports, Erişim Tarihi:(14.10.2017),

7. Sonuç

Brezilya ve Güney Kore farklı kıtalarda ve farklı kültürel yapılarda olsalar da bazı ortak noktalarda birleşebilmekte birçok noktada ise farklılaşabilmektedir. Bu ortak noktalar kalkınmanın hedefi ve elde edilmek istenen ekonomik gelişmişlik düzeyi olarak söylenebilir. Farklı noktaların bazıları ise bu elde edilmek istenen ekonomik gelişmişlik düzeyine gidiş yolu ve yoldaki başarılarıdır.

Brezilya ve Güney Kore, 1960'lı yıllarda ikisi de fakir ve yoksul kesimlerin çoğunlukta olduğu ülkeler olmuş ve yoksulluğun ortadan kaldırılması için iki adet ekonomik kalkınma planı uygulamışlardır. Darbeler ile başa gelen askeri yönetimler ise kendi rejimlerinin devamı için halka daha fazla ekonomik gelir sağlanması gerektiğini kavradıklarında ekonomik kalkınma planlarını uygulamaya koymuşlardır. İki ülkede birbirine yakın yıllarda iki adet kalkınma planı uygulamış ve ekonomik olarak daha üst bir seviye için birçok alt başlık altında planları işlevsel hale getirmişlerdir. Güney Kore ilk başlarda uyguladığı planda Brezilya'ya nazaran daha farklı tepkiler olsa da Brezilya'dan daha başarılı olmuş ve ekonomisini geriden getirmesine rağmen bugün oransal anlamda Brezilya'dan daha fazla malı dünya pazarlarına sunmuştur. Bu başarının altında birçok neden yatmasına rağmen daha çok ihracata dönük politikalar uygulayan ve Brezilya'dan daha farklı itici etmenlere sahip olan Güney Kore, kültürel farkındalığı ile daha fazla ön plana çıkmıştır. Bu planlarının değişik alanlarda karşılaştırılması aslında Güney Kore'nin ve Brezilya'nın yakın tarihlerinde olan olaylar bakımında farklı yollardan geçmiş olmaları sebebiyle istenilen doğruluk noktalarını tam anlamıyla vermese de Güney Kore'nin gözle görülür başarısı kendini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Âdemoğlu, D. (2013). *Ulusların Düşüşü* (Çev. Faruk Rasim Velioglu). Ankara: Doğan Kitap
- Arslan, C. & Taner, A. (2016). *Kalkınma Hamlelerimin Batı Dışı Örnekleri: Türkiye ve Güney Kore'nin Karşılaştırılması*, Akam Akademi Dergisi, Cilt:6(1):27-58
- Baer, W. (2008). *The Brazilian Economy: Growth and Development*. Boulder and London: Lynne Rienner Publishers
- Bear, W. (2014) *The Brazilian Economy Growth and Development*, Beşinci Basım, Londra: Prager Yayınları
- Çakmak, U. (2016). *Güney Kore'nin Ekonomik Kalkınmasındaki Temel Dinamikler*, Süleyman Demirel Üniversitesi İBBF Dergisi, Cilt:21(1): 145-169
- Gönel, F. (1996). *Yeni Ticaret Teorisi Işığında Güney Kore Ekonomik Kalkınma Deneyimi*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul
- Gönel, F. (2012). *Güney Kore- Türkiye Kalkınma Deneyimlerinin Karşılaştırılması*, Yıldız Teknik Üniversitesi İBBF Dergisi, Cilt:2(1):1-13
- Güven, M. Frankland Adaları Krizi,
<http://akademikperspektif.com/2013/03/22/falkland-adalari-krizi/>, Erişim Tarihi: (30.04.2017)
<http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/bra/>, Erişim Tarihi:(01.05.2017)
<http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/kor/>, Erişim Tarihi:(01.05.2017)
<http://www.reuters.com/article/us-brazil-economy-gdp-idUSKBN16E1EL>, Erişim Tarihi:(01.05.2017)
<http://www.tradingeconomics.com/south-korea/gdp-growth>, Erişim Tarihi:(01.05.2017)
<https://library.brown.edu/create/fivecenturiesofchange/chapters/chapter-7/economic-miracle/>, Erişim Tarihi:(01.05.2017)
<https://tradingeconomics.com/south-korea/exports>, Erişim Tarihi:(14.10.2017)
- Karabulut, Ö. (2013). *Güney Kore Kalkınma Deneyimi: Sanayi ve Teknoloji Politikalarının Rolü ve Önemi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Karsan, G.& Atay, E. (2012). *Kore Ekonomik Gelişmesinin Sosyal-Kültürel Dinamikleri: Yeni Devletçi Yaklaşım*, Avrasya İncelemeleri Dergisi, ss.29-73
- Kiber, S. (2012). *Brezilya Ekonomisi*, Akademik Barış Dergisi, Sayı:30, ss.1-19
- Künay, B.& Narlı, N. *Latin Amerika'yı Anlamak*, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları
- Melantonio, C. (2005). *Brezilya Ekonomisindeki Son Gelişmeler*, İktisat, İşletme ve Finans Dergisi, Cilt:20(229):21-25
- Moon, C.& Sangkeun, L. (2010). *Military Spending and the Arms Race on the Korean Peninsula*, The Asia-Pacific Journal, Cilt:8(2):1-18
- Öksüz, S. (2001). *Doğu Asya Mucizesinin Dünü ve Krizin Bugünü Türkiye İçin Bazı Çıkarımlar*, Ege Akademik Bakış Dergisi, Cilt:1(1):39-64
- Sarıay, İ. (2006) *Güney Kore Kalkınma Modeli, Güney Kore Devletinin Kalkınmadaki Rolü ve Örnek Bir Ülke Olarak Türkiye'ye Uygulanabilirliği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkaile Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Skidmore, T. (1988). *The Politics of Military Rule in Brazil, 1964-85*. Oxford: Oxford University Press
- Sungur, N. (2000). *Güney Kore Kalkınma Fırsatını Nasıl Yakaladı*, Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi, Cilt:14(215):119-131
- The World Bank Outlook, Korea,
<http://www.worldbank.org/en/country/korea>, Erişim Tarihi:(01.05.2017)
- TMMOB Sanayi Kongresi,(2007). Oda Raporu, *Ülke Örnekleri İle Kalkınma Ve Sanayileşme Modelleri*, s:1-122
- Ulusoy, A.(1992). *Devlet ve Kalkınmanın Nedenleri*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:47(3):343-352
- Yavilioğlu, C. (2002). *Geri Kalmışlık Olgusu ve Ekonomistlik Kalkınma Teorileri*, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:3(2): 49-69